

ва стала назва Борбинського лісу — «дача Ангеліна». Во-
на вживається ще й зараз.

Вербень

Вперше згадується в 1563 році.

Народне пояснення назви Вербень пов'язане зі словом «вербінь». Розповідають, ніби якось два кріпаки, розпра-
вившись з панським осавулом, вночі на прихованому з по-
житками човні попливли Стиром на північ шукати схованки.
Після шостої ранку утікачі побачили на правому березі
густе пасмо верб, окутане непрохідним верболозом. «Ото
вербінь, — здивувалися вони. — Ніби для нас завчасно вго-
тований». В ту ж мить обидва пристали до берега й у са-
мій гущі «вербоня» стали жити. Згодом, поріднившись з су-
сідами містечка Перемилля, утікачі заснували тут село й
назвали його, як той верболіз, Вербень.

Багато цікавого про історію Вербня, інших навколишніх
сіл, походження їхніх назв розповів мені житель Товпижина
Андрій Микитович Навратюк. Ось фрагменти його розповіді.

КРАСА НЕ ДЛЯ ГАРЕМУ

...Це було ще при гетьмані Сагайдачно-
му. Своїх жінок, дітей для безпеки козаки переселили на од-
не з місць, яке назвали Селиськом. А коли там зібралось ба-
гато жінок, то дали йому назву Товпижин (від «тонна жі-
нок»). Люди в цьому поселенні жили, хазяйнували.

Але якось наблизились до цього місця татари і помітили
дівчину, яка дуже гарно співала. Висновок зробили такий —
оскільки вона гарно співає, то і вродою теж повинна бути
файна, а отже годиться для гарему. Наказ надійшов такий —
захопити дівчину. Однак для цього потрібно було перепра-
витись через річку Липа. Татари тоді почали різати верби,
гнути «каблуки», оббивати їх кінськими шкірами. Човнів во-
ни не мали. Перепливли до Острова, на оті селиська. Напа-
ли вночі на людей, які спокійно спали і не чекали небезпеки.

Один старий козак, щоб врятуватись, кинувся у воду і дав
знати козакам, що перебували під Берестечком. Ті вирішили

негайно піти на допомогу потерпілим. Перетнули місцевість
від річки Липа до Стиру, тим самим загоридивши великому
загону татар шлях для відступу. З іншого боку було болото.
Тудою також татари не могли пройти. Почалися між обома
сторонами переговори. Татари казали: випустіть нас, а ми
повернемо вам 500 жінок. Якщо ні, тоді жінок поріжемо,
стратимо. Козаки почали радитись. На одного козака вихо-
дило по два «голомозгих» (так називали зайовників). Ви-
рішили битись. Розгромили татарський загін, але підступ-
ність ворога зробила свою справу — всі жінки, до єдиної,
були вирізані. Ось одну таку історію пам'ятає наш край.

СЛОВО ПРО МАРТИНА ТЕРНОВОГО

Інша легенда стосується пушкаря з вій-
ська Богдана Хмельницького Мартина Тернового, якого так
і називали Пушкарем. Уже після возз'єднання російський вое-
вода в одному з боїв наказав Мартинові не стріляти з пу-
шок. А той реально оцінив ситуацію, зрозумів, що все-таки
необхідно відкрити вогонь. У протилежному випадку — по-
разка. Відповідно пролунав залп.

Уже після бою воевода підійшов до Тернового і вдарив
його: мовляв, яке ти мав право без мого дозволу починати
стрільбу. А Мартин, довго не думаючи, дав воеводі доброї
«здачі». В свою чергу воевода поставив перед Богданом Хме-
льницьким питання про те, щоб Пушкаря стратили. Гетьма-
нові стало шкода відважного козака, однак захистити його
він не міг. Викликав Мартина до себе і сказав: «Хочеш жи-
ти — втікай звідси».

Вчинити по-іншому гетьман не міг, бо один «гріх» Терно-
вий уже мав — він зарубав полтавського полковника. Спра-
ва в тому, що в одному з боїв Мартина поранили. Всі поду-
мали, що він мертвий, однак відходив Пушкаря старий дід.
А полковник у той час став замишлятися до жінки Тернового.
Зайняв палац, став паном, забрав із господи Пушкаря все
добро. Коли ж Мартин повернувся додому, а пан взнав про
це, вирішив пошкодувати Пушкаря — передав йому через
служу пару гусей. Це ще більше розізлило козака. Що він
робить: встає рано, йде в палац до пана. Той саме збивав
на полювання. На стільці лежала шабля. Терновий каже
панові: «Що ж ти наробиш?..». А той йому у відповідь: «Ах,